

## ویره نامه سالروز درگذشت دکتر جمشید درویش

بیست و چهارم آبان ماه سالروز درگذشت دکتر جمشید درویش، رئیس اسبق دانشگاه بیرجند و استاد زیست شناسی دانشگاه فردوسی مشهد است. موزه و مرکز اسناد و مفاخر دانشگاه بیرجند سالروز درگذشت این دانشمند فرهیخته را حضور تمامی علاقمندان به علم و فرهنگ و دانش تسلیت می گوید. به امید این که راه ایشان الگویی برای جوانان و دانشجویان عزیز باشد.



### چکیده ای از زندگی مرحوم دکتر جمشید درویش:

دکتر جمشید درویش فرزند محمدابراهیم در سال ۱۳۳۰ در شهرستان بیرجند چشم به جهان گشود. ایشان ابتدای کودکی را در مکتب علم و فضل آموختند و با قرآن و مبنای قرآن آشنا شده و از این جهت به زبان عربی نیز مسلط شدند. پس از آن از ۷ سالگی وارد دبستان شوکتی شدند. پدرشان ابتدا خواربار فروشی داشتند و بعد از آن به کتاب فروشی تغییر شغل دادند و از این نظر دکتر درویش از کودکی و از نزدیک با کتاب و کتاب خوانی آشنا و بسیار علاقمند شدند. ایشان پس از کسب دیپلم در سال ۱۳۴۹ جهت ادامه تحصیل در رشته زیست شناسی به دانشگاه تبریز سفر کردند و از آنجا موفق به کسب بورسیه ادامه تحصیل شدند و در سال ۱۳۵۳ جهت کسب مدرک فوق لیسانس و دکترا به فرانسه مهاجرت کردند. در سال ۱۳۵۷ پس از دفاع از رساله دکترا در زمینه بیوسیستماتیک و تکامل جوندگانی مثل موش و موش کشتزار به ایران بازگشتند. ایشان ابتدا با توجه به تعهدشان به دانشگاه تبریز، در آنجا مشغول به کار شدند اما پس از مدتی به پیشنهاد وزارت خانه به بیرجند منتقل شدند و همزمان با فعالیت در دانشگاه بیرجند در سال ۱۳۶۵ ازدواج کردند و حاصل این ازدواج دو فرزند می باشد. طی ۶ سال فعالیت در این دانشگاه خدمات ارزنده ای را از خود به یادگار گذاشتند و در نهایت به دانشگاه مشهد منتقل شدند.



#### تحصیلات رسمی و حرفه ای

ایشان از ۴ سالگی تا ۷ سالگی در مکتب به علم اندوزی می پرداختند و از ۷ سالگی وارد دبستان شوکتی و پس از آن در سال ۱۳۴۳ وارد دبیرستان شوکتی شدند. پس از کسب دیپلم در سال ۱۳۴۹ در رشته زیست شناسی وارد دانشگاه تبریز شده و طی ۴ سال، لیسانس زیست شناسی خود را از آن دانشگاه گرفتند. با توجه به کسب رتبه اول در مقطع لیسانس موفق به اخذ بورسیه جهت ادامه تحصیل شدند و پس از گذراندن دوره زبان فرانسه در سال ۱۳۵۳ به کشور فرانسه مهاجرت کردند. طی ۴ سال موفق به اخذ مدرک فوق لیسانس و دکترای در زمینه بیوسیستماتیک و تکامل از آکادمی علوم مون پلیه شدند. رساله دکترای ایشان در زمینه بیوسیستماتیک و تکامل چوندگانی مثل موش و موش کشتزار بوده است که پس از دفاع از آن در سال ۱۳۵۷ به ایران بازگشتند.



#### مشاغل و سمتهای مورد تصدی

ایشان بنیانگذار مرکز پرورش حیوانات انستیتوی علوم تکاملی دانشگاه مون پلیه هستند . پس از کسب مدرک دکترا با توجه به تعهد خدمتی که به دانشگاه تبریز داشتند ، به تبریز رفته و از سال ۱۳۵۷ در آنجا شروع به تدریس کردند .

دکتر جمشید درویش در سال ۱۳۵۷ استادیار دانشگاه تبریز شد و در سال ۱۳۷۲ به مرتبه دانشیاری و در سال ۱۳۸۰ به مرتبه استادی دانشگاه فردوسی مشهد نائل آمد . دکتر درویش از سال ۱۳۸۸ به عنوان همکار مدعو و از سال ۱۳۹۰ به عنوان عضو وابسته شاخه زیست‌شناسی، با فرهنگستان علوم جمهوری اسلامی ایران همکاری داشت .

پس از انقلاب فرهنگی تا ۱۳۶۳ مدیریت گروه زیست‌شناسی دانشگاه تبریز را بر عهده داشتند . نماینده گروه زیست‌شناسی در کمیته زیست‌شناسی ستاد انقلاب فرهنگی در جهت بررسی کتب و تدوین برنامه‌های جدید زیست‌شناسی بودند . از سال ۱۳۶۳ به مدت ۴ سال به پیشنهاد وزارتخانه به عنوان رئیس مجتمع عالی بیرجند شروع به کار کردند .



جمهوری اسلامی ایران  
وزارت فرهنگ و آموزش عالی

بیت

تاریخ .....  
شماره .....  
پیوست .....  
واحد .....

برادر ارجمند آقای دکتر جمشید درویش

بموجب این ابلاغ به سمت ریاست مجتمع آموزش عالی  
بیرجند منصوب میگردید تا با اتکال به خداوند متعال و توجه به  
رهنمودهای امام امت ویاری خواهران و برادران متعهد  
تمامی همت خویش را در راه تحقق اهداف انقلاب فرهنگی  
بکار گیرید.  
امید است تلاش مستمر و پیگیر شما برای در راه انجام هر چه  
نیگوتروظائف محوله با توفیقات الهی قرین گردد.

محمد علی نجفی

وزیر فرهنگ و آموزش عالی

۹/۱۵/۴۷

۹۴/۴/۵

کاربری  
جهت حفظ اسرار در دسترس

رونوشت . به مجتمع آموزش عالی بیرجند بدو فتراند یکترو در خانم

تاسیس مرکز لرزه نگاری و تاسیس گروه زمین شناسی و دانشکده پزشکی دانشگاه بیرجند و نیز راه اندازی شعبه ای از مرکز تحقیقات کویری و بیابانی دانشگاه تهران در دانشگاه بیرجند از اقدامات ایشان است .

همچنین برگزار کننده سمینار بررسی عوامل و موانع پیشرفت های فرهنگی و آموزشی جنوب خراسان و هجدهمین کنفرانس ریاضی کشور در دانشگاه بیرجند بودند . از سال ۱۳۶۶ از ریاست دانشگاه بیرجند استعفا دادند و به دانشگاه مشهد منتقل شدند





ایشان سال ها مدیر گروه زیست شناسی ، معاون پژوهشی دانشکده علوم ، معاون آموزشی و دانشجویی دانشکده علوم ، مدیر پژوهشی دانشگاه و مدیر گروه پژوهشی چونده شناسی بوده اند . از دیگر فعالیتهای ایشان می توان موارد زیر را نام برد :

- طراحی سامانه نیمه اتوماتیک تشخیص مشخصات کروموزوم ها در گونه های مختلف جانوری و گیاهی و مرتب سازی آنها (با همکاری دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد).

- ساخت شمع دود زا برای مبارزه با موشهای مضر ( با همکاری گروه شیمی دانشکده علوم دانشگاه فردوسی مشهد)

- ساخت دستگاه مطالعه کلنی موش ها در بررسی های میدانی ( با همکاری دانشکده کشاورزی دانشگاه فردوسی مشهد)

- اختراع دستگاه پرتاب یاخته و گسترش کروموزوم

- دبیر نخستین همایش مطالعات کاربردی بیوسیستماتیک جوانان ایران در دانشگاه فردوسی مشهد ( آبانماه ۱۳۸۰)

- دبیر نخستین همایش فرگشت زیستی دانشگاه فردوسی مشهد. با همکاری انجمن زیست شناسی ایران ( بهمن ماه

۱۳۸۳)

- دبیر نخستین همایش موزه های علمی و تاریخ طبیعی ایران با همکاری دانشگاه اهواز ، انجمن زیست شناسی ایران ،

دانشگاه فردوسی مشهد (بهمن ماه ۱۳۸۴)

- دبیر نخستین همایش تاریخ، فلسفه و منطق زیست‌شناسی ایران با همکاری انجمن زیست‌شناسی ایران ( بهمن ماه ۱۳۸۸ )

- دبیر نخستین همایش جانور شناسی یگانگی ایران اردیبهشت ۱۳۹۱

- ایجاد آزمایشگاه بیوسیستماتیک جانوری در گروه زیست‌شناسی دانشگاه تبریز

ایجاد دوره های کار شناس ارشد بیوسیستماتیک جانوری در دانشگاه فردوسی مشهد و همکاری در تشکیل دوره دکتری بیوسیستماتیک جانوری دانشگاه تهران، پیشنهاد و پیگیری ساخت موزه تاریخ طبیعی دانشگاه فردوسی مشهد با سرمایه گذاری برون دانشگاهی که حدود ۲۰ سال از پیگیری آن می گذرد، افق های آینده شناخت گونه های جانوری و تنوع زیستی ایران را روشن تر می کند. ایجاد گروه پژوهشی جونده شناسی، ایجاد و پایه گذاری مجله ایرانی بیوسیستماتیک جانوری با همکاری های تهران، دانشگاه شیراز، دانشگاه رازی کرمانشاه، دانشگاه شهید بهشتی که به عنوان یک الگو در پیشرفت گرایش بیوسیستماتیک جانوری و رقابت در سطح بین المللی بسیار موثر بوده است .

شادروان آقای دکتر درویش در سال ۱۳۸۷ به عنوان استاد نمونه کشور انتخاب شد. از مرحوم آقای دکتر جمشید درویش بیش از صد مقاله در نشریات معتبر بین‌المللی و داخلی به چاپ رسیده و بیش از ۴۰ مقاله در کنفرانس‌های بین‌المللی و داخلی ارائه شده است. ایشان مؤلف ۴ عنوان کتاب و مترجم ۵ عنوان کتاب دیگر بود. همچنین از ایشان سه اختراع به ثبت رسیده است. دکتر درویش بیش از ۶۰ طرح پژوهشی نیز اجرا نموده است.

### اساتید و مربیان

از جمله اساتید و مربیان دکتر درویش می توان از آقای صبحی که معلم کلاس اول دبستان ایشان بودند و آقای راشد که بعدها در دانشگاه فردوسی همکار ایشان شدند و آقای قائمی و آقای حنفی (دبیر ادبیات) ، دکتر حکمت شعار ، دکتر منافی ، دکتر قدیمی ، دکتر نیشابوری ، دکتر سلیمی ، دکتر رفیع و پروفیسور تالر نام برد.

### توصیه دکتر درویش به همکاران جوان و دانشجویان

تلاش کنید و با سعه صدر و پیگیری زیاد فکر و ایده ایرا که دارید به مرحله عمل برسانید و از راه سختی که در پیش دارید خسته نشوید؛ زیرا آنچه را که ما در حال ساخت آن هستیم ، بسیار نو و بدیع است و جامعه با آن آشنا نیست و نیاز به تلاش زیاد است تا بتوانیم آنها را نهادینه کنیم و باید باور داشته باشیم که جامعه ما به محورهای مربوط به تنوع زیستی نیازمند است توجه داشته باشید که پژوهش است جامعه را می سازد و نه آموزش . اما متاسفانه دیده می شود که بخش اعظم فکر دانشگاه معطوف به آموزش است و هرگز حاضر نیست به بدنه پژوهشی دانشگاه توجه کند و می طلبد که نسل جوان سیستم آموزشی را به سیستم پژوهشی تغییر دهد تا اینکه عضو هیات علمی به عنوان محقق شناخته شود نه مدرس و ابتکار و خلاقیت و تفکر آنها بر سر کلاس حاضر شدن و تدریسان مقدم باشد . راه زیادی را پیش رو داریم تا از یک دانشگاه مدرسه ای شکل به یک دانشگاه تحقیقاتی محقق پرور گذر کنیم.

## نظرات دیگران در خصوص مرحوم دکتر درویش

دکتر حسین زاده از دانشجویان پروفیسور «جمشید درویش»

((شوق به آموختن از ابتدای کلاس درس در چشمانش برق می‌زد، گویی بر موج علم و دانش موج سواری می‌کند. معتقد بود علم انحصاری نیست و قافله علم هیچ گاه منتظر نمی‌ماند و باید همواره در این مسیر پیش قدم بود. ابایی نداشت که از دانشجویانش چیزی بیاموزد. عصرها صدای موسیقی مملی از اتاقش به گوش می‌رسید. او بنیانگذار علم سیستماتیک در ایران بود و عشق به هم نوع داشت و مانند جوانی پر تمرک بود.))

دکتر احمد خامسان، رئیس دانشگاه بیرجند

پروفیسور «جمشید درویش» بر دانشگاه بیرجند مق بزرگی دارد. در شرایط بسیار سختی مسئولیت دانشگاه را برعهده گرفت و همین موضوع موجب شد تا هرکجا که یادی از وی می‌شود، اسمش به نیکی مطرح شود.

دکتر غلامحسین رونقی، رئیس اسبق دانشگاه بیرجند

تاسیس شعبه مرکز کویر شناسی، مرکز زلزله‌نگاری، کمک برای ایجاد دانشکده علوم پزشکی و دانشگاه آزاد اسلامی و... تعدادی از خدمات او در عمر پر برکت ۶۶ ساله اش بود.

دکتر محتشمی، رئیس اسبق دانشگاه بیرجند

پروفیسور «درویش» بزرگ مردی بود که در شکوفایی درخت تنومند دانشگاه بیرجند سهم بسزایی داشته است و برای تامین نیروی انسانی دانشگاه با بهره گیری از رومیه مردمی زحمات بسیاری کشید و با نبود امکانات سمینار موانع و عوامل پیشرفت فرهنگی سیستان و بلوچستان و فراسان جنوبی را برگزار کرد.

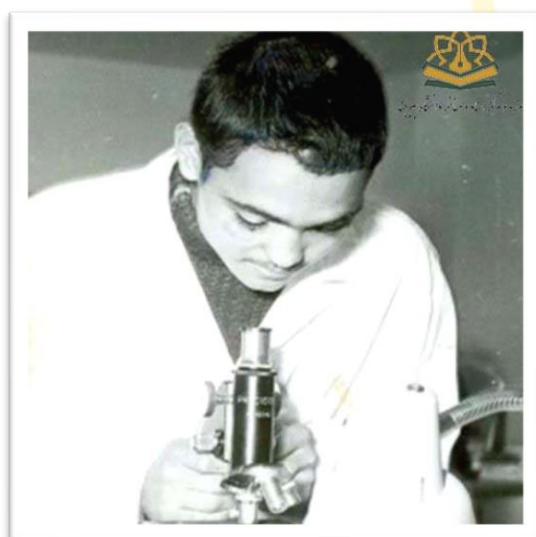
دکتر محمد کافی، رئیس دانشگاه فردوسی مشهد

خدمات ارزنده ایشان طی سالها تلاش به‌عنوان استاد گروه زیست‌شناسی دانشکده علوم و عضو فعال انجمن زیست‌شناسی کشور بر جامعه دانشگاهی پوشیده نیست. استاد برجسته‌ای که نه‌تنها در عرصه علم و شناخت ناشناخته‌های عالم جانداران سرآمد بود، بلکه استاد ادب و محبت و متانت بود. بی‌شک نام و یاد او همواره زنده و جاودان خواهد ماند!

## درگذشت دکتر درویش

دکتر جمشید درویش عضو وابسته گروه علوم پایه فرهنگستان علوم جمهوری اسلامی ایران، استاد زیست شناسی دانشگاه فردوسی مشهد و رئیس سابق دانشگاه بیرجند روز چهارشنبه ۲۴ آبان ۱۳۹۶ بر اثر عارضه قلبی دار فانی را وداع گفت .

## تصاویری از مرحوم دکتر جمشید درویش







موزه و مرکز اسناد و معارف دانشگاه بیرجند

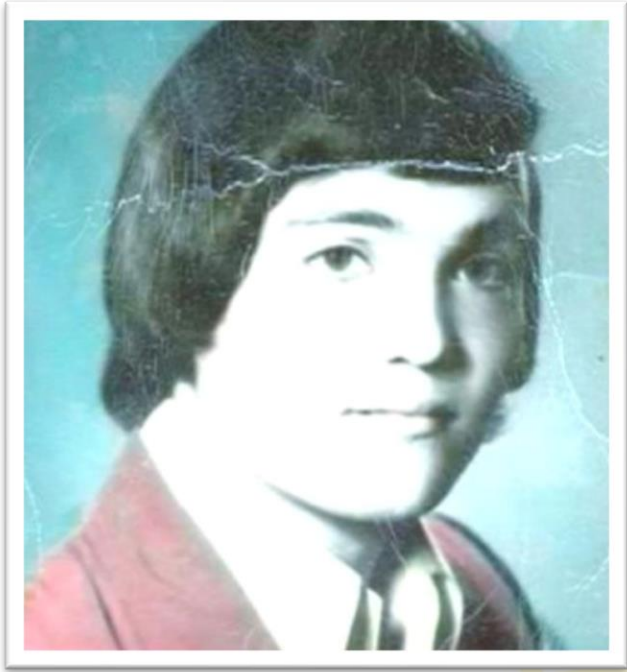




موزه و مرکز اسناد و مفاخر دانشگاه بیرجند









# سعی کنید جزء کاروان علم باشید



جمله بالا تقریباً جزء پر تکرار ترین فرمایشات جناب پروفیسور در کلاسهای ایشان بود  
دکتر **جمشید درویش** استادی بود که علم را بدون مرز دوست میداشت.  
یادش گرامی  
روحش شاد

موزه و مرکز اسناد و مفاخر دانشگاه بیرجند